Wie is hier de baas?

Samenvatting

Sectoren
kleinvee
Trefwoorden
pluimvee
kip
haan
ruien
hiërarchie
pikorde
samenlevingsverband

De leerlingen kunnen verwoorden dat er in het kippenhok een soort hiërarchie bestaat (pikorde).

Inhoud: hiërarchie in het kippenhok

Doelstellingen

Doelstellingen

- De leerlingen kunnen inzien dat het kippenhok als samenleving weinig verschilt van een samenlevingsverband van mensen (hiërarchie, pikorde, regels, nood aan bescherming van de zwaksten).

Eindtermen en leerplandoelen

Eindtermen

- Wet. & techniek
  - 1.5
- Mens & maatschappij
  - 1.4

VVKBaO

- SErv4
- MZgm9
- OWna5
- OWsa1

OVSG

- Wereldoriëntatie
  - WO-NAT-02-07a
  - WO-NAT-02.12
  - WO-MAA-SCV-14

GO!

- Wereldoriëntatie
  - 31204
  - 31205
  - 32403

Materiaal

- materialenkit
- kaartjes kippenrassen (dubbel te kopiëren en te lamineren)
- 4 ondoorzichtige zakjes
- touwen

Lesverloop

1. Een veertje weg?

AUTHENTIEKE CONTEXT

Het kippenhok en de taken in de kippenren hebben al niet zoveel geheimen meer.

Misschien moeten we deze keer wel direct aan het werk gaan... met een trigger uiteraard.

SYSTEMATISCH ONDERZOEK - TRIGGER
Geef hen tijdens het werk de opdracht om uit te kijken naar kippen die nogal wat veren verloren zijn.

Laat ze vooral letten op de veren in de nek.

DENK- EN DOEVRAGEN

- Waarop hebben we vandaag vooral gelet ? (We zochten naar kippen die heel wat veren verloren waren.)

- Hoe heet dat ? Waardoor verliezen kippen hun veren ? (Tijdens het ruien verliezen kippen hun versleten veren en bouwen ze een nieuw verenpak. Dat is handig als de winter er straks aankomt.)

- Hoe kunnen we de kippen tijdens de ruiperiode helpen ? (Het is goed om wat extra voer te voorzien. Op die manier krijgt de kip wat meer energie binnen en komt ze deze periode goed te boven.)

- Maar zagen jullie ook kippen met een mooi verenkleed en enkel een kale nek ? Wie kan er zo'n kip aanduiden ? Wat is hier aan de hand ? (Een groepje kippen kun je vergelijken met een familie. Er is meestal een papa-kip, dat is de haan. Soms is hij de baas. Soms zwaait één van de hennen de plak. Dan is mama duidelijk de leidster van de familie. Onder de baas heerst een strikte volgorde. Vergelijk het misschien met grote broer of zus die ook wat heerst over jonge broer of zus. Vooral nieuwkomers krijgen het in de kippenfamilie soms hard te verduren. De haan en alle kippen willen tonen dat de nieuwkomer niet moet denken dat ze in de nieuwe woonst iets te zeggen heeft. Nieuwe kippen moeten in het hok dan ook op de onderste stokken slapen.

Heel dikwijls pikken de andere kippen de veren uit de nek om te tonen dat nieuwkomers geen grote mond moeten opzetten.

Het is daarom best om nieuwkomers 's avonds in de kippenren of in het kippenhok los te laten. Tegen de ochtend heeft de nieuwe kip de geur van het hok overgenomen, en zal ze bijna onopgemerkt haar intrede doen. Als een nieuwe kip het te hard te verduren krijgt, dan moet je ingrijpen en zoeken naar een rustiger oord om op te groeien.)

2. Nabespreking

REFLECTIE en INTERACTIE

Kijk met de kinderen terug op hun uitgevoerde taken.

- *Hoe hebben jullie gewerkt ?*
- *Wat verliep makkelijk ? Wat was moeilijker ? Welk materiaal hebben jullie gebruikt ? Welke materiaal hebben jullie eventueel gemist (om dit probleem op te lossen) ?*
- *Zou het ook veel eenvoudiger kunnen ?*

3. Afsluiter : SPEL – Waar zitten mijn hennetjes ?

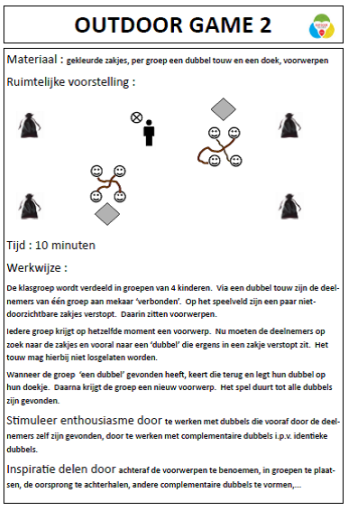

OUTDOOR GAME 2

Materiaal : gekleurde zakjes, per groep een dubbel touw en een doek, voorwerpen

Ruimtelijke voorstelling :

Tijd : 10 minuten

Werkwijze :

De klasgroep wordt verdeeld in groepen van 4 kinderen. Via een dubbel touw zijn de deelnemers van één groep aan mekaar 'verbonden'. Op het speelveld zijn een paar niet-doorzichtbare zakjes verstopt. Daarin zitten voorwerpen.

Iedere groep krijgt op hetzelfde moment een voorwerp. Nu moeten de deelnemers op zoek naar de zakjes en vooral naar een 'dubbel' die ergens in een zakje verstopt zit. Het touw mag hierbij niet losgelaten worden.

Wanneer de groep 'een dubbel' gevonden heeft, keert die terug en legt hun dubbel op hun doekje. Daarna krijgt de groep een nieuw voorwerp. Het spel duurt tot alle dubbels zijn gevonden.

Stimuleer enthousiasme door te werken met dubbels die vooraf door de deelnemers zelf zijn gevonden, door te werken met complementaire dubbels i.p.v. identieke dubbels.

Inspiratie delen door achteraf de voorwerpen te benoemen, in groepen te plaatsen, de oorsprong te achterhalen, andere complementaire dubbels te vormen,...

Kopieer de kaartjes met kippenrassen dubbel en lamineer ze (zie 'downloads). Van elk duo hou je één kaartje. De andere kaartjes verdeel je over vier ondoorzichtige zakjes. Hang de zakjes op vier opvallende plaatsen in de hoeve (zichtbaar vanuit het startpunt).
Verdeel de leerlingen in een drietal groepjes. Geef elke groep een touw. Dit touw blijven ze vasthouden. Zo blijven ze verbonden met elkaar. Elke groep krijgt een kaartje met een afbeelding van een kippenras *("hun hennetjes...").* Nu is het de bedoeling dat zij als hanen op zoek gaan naar hun kipjes, m.a.w. dezelfde kippen die ook op het kaartje zijn afgebeeld. De groepjes zoeken om het vlugst hetzelfde kaartje. Wanneer ze een paar hebben, keren ze terug. Controleer samen met de leerlingen of het juist is. Laat hen het kippenras herhalen. Geef het groepje dan een nieuw kaartje.
Het is de bedoeling om zoveel mogelijk paren te vormen.

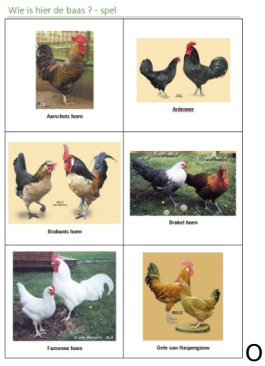

Omdat we de hiërarchie in het kippenhok nog eens centraal willen stellen, is de nabespreking heel belangrijk.

- Hoe hebben jullie het spel aangepakt ?

- Wie bepaalde welke richting er werd uitgegaan ?

- Hoe verdeelden jullie de taken ?

- Was er ook een soort pikorde in jullie groepje ?

- Zien jullie ook voorbeelden van die pikorde in de (grote)mensenwereld ?

Misschien zijn de twee laatste vragen de aanzet voor een gesprek rond sociale rollen in de klas.

Extra info

De kip en de rui…

Eens per jaar gaan alle vogels in de rui, behalve bij vogels die dit jaar zijn geboren. Ook bij kippen is dit het geval. Kippen gaan in de rui om de versleten veren te vervangen. Tijdens het ruien ligt het kippenhok vol met veren en zien de kippen er zielig uit.

Ruiproces

Zodra de dagen korter worden en het broedseizoen is afgelopen, gaan kippen in de rui. De rui vindt dan ook meestal plaats tussen augustus en november. Het ruiproces duurt gemiddeld vier tot acht weken. Het ruien gebeurt over het algemeen in een vaste volgorde. Als eerste zijn de donsveren aan de beurt, dan de nek- en halsveren, gevolgd door de borstveren. Als dit gebeurd is, komen de buikveren en de vleugels. Als laatste worden de staartveren vervangen. Omdat de rui veel energie vergt, zullen de kippen weinig tot geen eieren leggen in de ruiperiode.

Gedrag tijdens de rui

Kippen voelen zich in de rui niet goed. Tijdens de rui zijn kippen vrij inactief en maken ze weinig geluid. Ze zijn bleker en dunner. De rui is een natuurlijk proces, dus bezorgd zijn om de kippen is niet noodzakelijk. Zolang ze goed verzorgd worden, goed eten en drinken , is er niets aan de hand.

Wat te doen tijdens de rui ?

Om aan de behoefte aan energie te voldoen is het verstandig de kippen extra granen te geven. Maïs, wat in de zomermaanden voor dikke kippen zorgt, komt nu handig van pas.

De haan en zijn geheugen…

Hoewel een haan wel eens als agressieve vechtersbaas gezien wordt, is hij er eigenlijk vooral om zijn kippen te beschermen en de rust te bewaren door te bemiddelen bij conflicten. Let wel steeds goed op in zijn buurt. Hanen hebben overigens het geheugen van een olifant. Als je hem of zijn kippen kwaad doet op een moment dat hij niet kan aanvallen, zal hij dat bij de eerstvolgende kans alsnog doen, ook al is dat maanden later. Schop hem dus nooit tegen de schenen, excuseer, poten.